ren in Christus *geheiligd zijn*, de *grond*, waarop de kinderdoop rust. Indien nu al wat onze belijdenisschriften van de kinderen der geloovigen zeggen, dat ze »geheiligd zijn in Christus," dat ze de »verlossing hebben in zijn bloed", dat ze »aangenomen zijn tot kinderen Gods", alleen bedoeld ware van enkele »uitverkoren" kinderen, dan zou daarmede het recht om elk kind van geloovige ouders te doopen, vervallen, want of dit kind tot de »uitverkorenen" kinderen behoort, weet ge niet. De grond, waarop ge uw kind laat doopen, valt dan weg. Die doop zou dan niet langer het teeken en Sacrament voor u zijn van wat Christus voor *uw* kind heeft gedaan, want of Christus uw kind gewasschen heeft met Zijn bloed, weet ge dan niet. En ge zoudt bij den doop God niet kunnen loven en danken, »dat Hij niet alleen u, maar ook uwe kinderen om Christus wille al hun zonden vergeven heeft en u dat door den doop bezegelt en bekrachtigt", want of dit van *uw* kind waar is, weet ge wederom niet. Onze Leerregels van Dordt keeren de zaak dan ook juist om. Ze zeggen niet, dat godzalige ouders, wanneer hun kinderen jong komen te sterven en uit hun persoonlijk geloof en bekeering daarom niet blijken kan, of ze uitverkoren zijn, nu alle zekerheid missen of hun kind zalig is geworden, en ze de zaak daarom aan God den Heere moeten overlaten, maar juist omgekeerd dat ze krachtens het Genadeverbond niet twijfelen mogen aan de *verkiezing* en *zaligheid* hunner kinderen. Niet: wanneer dit kind des verbonds een uitverkorene is geweest, zal het zalig worden, maar: aangezien het in het genadeverbond is geboren, hebt ge dit kind voor een uitverkorene te houden en daarom aan de zaligheid van dit kind niet te twijfelen. En datzelfde geldt natuurlijk voor *elk kind des verbonds*. De grond toch, waarom Godzalige ouders niet mogen twijfelen aan de uitverkiezing en zaligheid hunner kinderen, is niet, dat ze vroeg komen te sterven, want nergens wordt in Gods Woord gezegd, dat het vroeg wegsterven een teeken en bewijs is, dat ge met een uitverkorene te doen hebt. Bovendien zouden dan niet alleen de kinderen der geloovigen, maar alle jong stervende kinderen zalig worden, en zouden de soldaten van Herodes, die de kinderen te Bethlehem hebben vermoord, eigenlijk een goed werk aan hen hebben gedaan; want door die kinderen zoo jong uit het leven weg te nemen, zou de zaligheid hun dan verzekerd zijn geworden.

De grond van deze hope der ouders ligt dus niet in het jong sterven hunner kinderen, maar, gelijk onze vaderen te Dordt uitdrukkelijk verklaarden, alleen en uitsluitend daarin, dat de kinderen der geloovigen heilig zijn uit kracht van het Verbond der Genade en daarom de ouders aan hun verkiezing en zaligheid niet mogen twijfelen. Maar dan volgt hier ook uit, dat dit niet alleen geldt voor de kinderen, die God de Heere in hun kindsheid uit dit leven wegneemt, maar voor elk kind van geloovige ouders. De belofte Gods toch, waarop die hope rust, komt niet eerst tot de ouders, wanneer hun kind gestorven is, om hen over dat verlies te troosten, maar die belofte is er van de geboorte van het kind af. Immers die belofte, waarop onze vaderen te Dordt wezen, Is geen andere dan de belofte in het Genadeverbond aan *alle* kinderen der geloovigen gedaan (Gen. 17 : 7, Hand. 2 : 39 en 1 Cor. 7 : 14). Of zulk een kind jong sterven zal, weten de ouders natuurlijk vooruit niet; tot de zaak, waarom het hier gaat, doet dit bovendien ook niets af of toe. Want de ouders hebben niet alleen deze kinderen, die jong sterven, maar *al* hun kinderen uit kracht van het Genadeverbond voor kinderen Gods en dus voor erfgenamen van het Koninkrijk der hemelen te houden. Waaruit dan van zelf volgt, dat, wanneer deze kinderen des verbonds vroeg komen weg te sterven, de ouders hebben te gelooven en aan te nemen, dat deze kinderen aangezien ze „erfgenamen" van het Koninkrijk der hemelen waren, nu door hun sterven in de erfenis der heiligen zijn ingegaan en de volle zaligheid hebben ontvangen.

DR. H. H. K.

Voor Kootwijks scholen.

In hartelijken dank ontvangen: Uit het busje van wijlen mej. H. door Ds. van Schelven te Amsterdam ƒ 2.25; van den heer T. Kuiper te Hilversum ƒ 1; van mej. G. Versteeg te Hilversum ƒ 1.

Ds. J. H. HOUTZAGERS, *voorzitter*.
Kootwijk.

Leestafel.

L. E. LEVENSBEELDEN. Utrecht. — G. J. Ruijs. — 1915.

II.

IN DE GENERALITEITSLANDEN, dus is in LEVENSBEELDEN de titel van het derde onderdeel dat, in onderscheiding van de drie historische STUDIËN, een historische NOVELLE is. Met IN DE GENERALITEITSLANDEN toch zijn wij, niet als met de STUDIËN, op het gebied der »nuttige«, maar der »fraaie« letteren.

* *

Wat den titel dezer NOVELLE betreft, zou ik Mej. L. C. in overweging willen geven dien, bij een tweeden druk van LEVENSBEELDEN, — iets wat ik haar boek van harte toewensch — te veranderen.

Waren toch de Generaliteitslanden, in de dagen der Republiek, de landen, die niet tot de Vereenigde Zeven Provincien der Unie behoorden, maar rechtstreeks door de Algemeene Staten werden beheerd, zooals Staats-Brabant, Staats-Vlaanderen, Limburg en Gelders-Overkwartier, — deze titel van een NOVELLE, die onderdak is gebracht in een boek, dat LEVENSBEELDEN heet, doet niet anders verwachten, dan een LEVENSBEELD van de menschen in de Generaliteitslanden. Aan die verwachting nu beantwoordt deze NOVELLE niet, want de plaats der handeling is slechts het dorp DEURNE in STAATS-BRABANT en hoewel wij in dit beperkt milieu ook wel iets van het leven der Brabantsche menschen ten tijde der Republiek te zien krijgen, concentreert het gebeuren zich toch om het gezin van Heer LOUYS CAESTECKER, DROST van de HEERLIJKHEID DEURNE EN LIESSEL IN PEELLAND en nader nog, om diens dochter FRANÇOSA CAESTECKER, de hoofdpersoon uit het verhaal. Mij dunkt, dat daarom de titel FRANÇOSA CAESTECKER voorkeur verdient.

* *

De situatie is deze.

FRANÇOSA, de ruim twintigjarige dochter uit het eerste huwelijk van Heer LOYS, voelt zich niet gelukkig te DEURNE in het gezin van haar, tot hooger stand opgekomen maar nog wat ruwe vader en haar in-goedhartige en ook godsdienstige, maar min-beschaafde stiefmoeder. Niet gelukkig, omdat zij daar niet kan bevredigen haar neiging tot *high-life*, die ze van haar moeder schijnt te hebben geërfd.

Zij woont al twintig jaar op het marktpleintje, in het oude huis met het wapen van Heer CAESTECKER boven de deur, doch hoe gewichtig FRANÇOSA zich als dochter van den DROST der HEERLIJKHEID DEURNE in PEELLAND ook voelt, zij zou den dag zegenen als haar vader eens een hooge positie kreeg in een stad.

„Maar vader zit in dat DEURNE vastgeroest." (p. 66).

Zoo staan de zaken, als FRANÇOSA op een Juli-middag van 1701 even met de groote wereld in aanraking komt.

De Heer van het dorp, Baron VAN LEEFDAEL, die ook toen weer, als elk jaar, eenige weken op zijn kasteel te DEURNE doorbracht, had den Drost met vrouw en dochter, dien middag bij zich op salet gevraagd. Ongehuwd als hij was, nam zijn zuster, een Mevrouw SUIJARD, de honneurs waar en behalve de CAESTECKERS was de predikant van DEURNE, DS. RAUWERS, genoodigd. Op het HUIS logeerde toen ook een Mevrouw SWEERTS DE LANDAS uit den BOSCH.

Heer CAESTECKER was dien middag niet bijzonder spraakzaam, zijn vrouw zei heelemaal niets en de Dominé, met zijn grove, gebruinde gezicht, die legerpredikant was geweest vóór hij op DEURNE kwam, was met zijn soldatenmanieren ook al geen gezelschap voor Mevrouw SWEERTS DE LANDAS, wier man Heer van ORSCHOT was. Zoo kwam het, dat zij zich maar wat ging bezig houden met FRANÇOSA. Al pratend en vooral toen zij hoorde, dat het meisje aan Fransche literatuur deed, kwam zij er toe FRANÇOSA te beloven haar eens bij zich in DEN BOSCH te zullen inviteeren.

Toen deze met haar vader en stiefmoeder vertrokken en ook DS. RAUWERS verdwenen was, kwam Mevrouw SWEERTS VAN ORSCHOT met haar kritiek.

Van de CAESTECKERS vond ze de dochter verreweg de beste en toen mevrouw SUIJARD, die wilde uithuwelijken aan DS. RAUWERS, vond zij dat die twee bepaald niet bij elkander behoorden; FRANÇOSA zelf had haar al gezegd, dat »hij soms nog erge soldatesquemanieren had.«

Dan zijn wij drie jaar verder.

Mevrouw SWEERTS DE LANDAS heeft haar belofte niet gehouden.

Op een kouden November-Zondagmorgen zijn wij nu met FRANÇOSA te DEURNE in de groote WILLEBRORDUSKERK, sedert ruim vijftig jaar, toen BRABANT aan de Republiek was afgestaan, »van Paapsche dwalingen en Paapsche tooi gezuiverd." In het kille kerkgebouw, voor de kleine gereformeerde gemeente veel te groot, preekt DS. RAUWERS over den oorlog. Straks geeft hij, als middenzang, de verzen 3 en 5 van Psalm 90 op. Aan de laatste drie regels van vers 5 verbinden zich dan onwillekeurig FRANÇOSA's toekomstgedachten. Zij krijgt een bange visie van zichzelf, ziet zichzelf, als zij, over vijftig jaar, tusschen de 70 en 80 zal zijn en dan als doelloos-levende oude-juffrouw CAESTECKER op DEURNE zal zitten.

's Middags komt Dominé bij haar familie eten.

Het tafelgesprek loopt vrij vlot. Loopt eerst over den oorlog en daarna over een plan van den DROST om Woensdagmiddag, met paard en wagen, naar een dorp in de buurt te gaan. Ook wordt afgesproken, dat FRANÇOSA dan zal meerijden tot aan den zijweg naar VLIERDEN, waar zij de Schoolmeestersvrouw wil bezoeken. Als haar vader op zijn terugtocht om ruim vier uur weer bij den zijweg is, zal zij weer op den wagen komen.

DS. RAUWERS, die »met het oog op een eigen tehuis", reeds lang zijn keuze had gevestigd op de dochter van Heer CAESTECKER „al stond zij wel heel ver van hem af", — merkt bezorgd op, dat die zijweg zoo eenzaam is en het al om half vier begint te donkeren.

Maar FRANÇOSA neemt zijn inmenging koel op. En nu het slot.

De terugtocht van VLIERDEN was, hoewel blij-eindigend voor FRANÇOSA, toch niet zonder tegenheden geweest. Vergezeld van een ouden knecht, de jongere moest bij vader op den wagen blijven, was zij over den verregenden zijweg, met natte voeten bij de schoolmeestersvrouw gekomen. Toen zij van dat bezoek terugkeerde werd het weer slecht en als zij nog vóór vier uur met den ouden knecht aan den zijweg is donkert het en is van vaders paard en wagen nog niets te zien. Wind en regen doen haar schuilen in een naburig huis waar Roomschen woonden, terwijl de knecht bij den zijweg blijft. De schrille, hartstochtelijke klaagstem van de oude moeder der huisvrouw over al wat haar geloofsgenooten te lijden hebben gehad, beangstigt haar. Doch dan komt JACOB, de knecht vertellen: „Juffer ik zie nog geen kar, maar de Dominé loopt langs den weg."

JACOB moet den Drost tegemoet gaan en DS. RAUWERS brengt FRANÇOSA naar DEURNE.

In dien mistigen November-avond, onder stroomenden regen, op modderigen landweg heeft hij haar gevraagd. En als hij den volgenden dag om het antwoord zal komen, wil zij geen *neen* zeggen. Want „FRANÇOSA CAESTECKER zou nu een doel in haar leven hebben; zij zou ergens voor kunnen leven." (p. 143).

* *

Reeds de wijze waarop deze vrij eenvoudige situatie met haar 18de eeuwsch milieu door L. E. in scène is gezet, maakt deze historische-NOVELLE tot een kunstwerk. En dat is te meer te waardeeren, wijl dit genre in onze hedendaagsche literatuur niet al te druk wordt beoefend. Het vereischt dan ook niet slechts een door- en door kennen, maar ook een zich geheel-kunnen-inleven in wat naar tijd en plaats vér is, en daartoe is noodig een talent als van deze Schrijfster. Haar is het ook nu weer gelukt historische stof, die tot belletristische verwerking vaak zoo weerbarstig kan zijn, volkomen te beheerschen.

Als Mej. L. E., ben ook ik geweest te DEURNE, waar in de 18de eeuw onze bekende natuurkundige MAUTNET en in de vorige, onze tijdgenoote Mevrouw NOORDERWIER-REDDINGIUS, wier vader er predikant was, zijn geboren.

Wel anders dan in 1701 zal het er uitgezien hebben, toen ik het, voor nu veertig jaar, zag. Maar nog was er toen het dorpspleintje en de sedert lang weer roomsche WILLEBRORDUSkerk en het kasteel en het Peelland. En niet alleen dat vond ik weer terug in de Novelle, maar ook het ouderwetsche milieu waar FRANÇOSA in optreedt is door L. E. zoo in scène gezet, dat aan de uitbeelding niets ontbreekt. Het interieur der kamers en zalen, de japonnen en kapsels der dames, de steekhoeden en mantels der heeren, de landweg met zijn voren en gaten, de karossen en karren, tot de Datheensche psalmen toe, — heel die schikking zou de bekwaamste regisseur haar niet verbeteren. Zeg nu dat dit alles maar techniek is en ik zal het niet tegenspreken. Maar L. E. heeft hier ook nog iets anders gedaan, iets veel hoogers dan knappe regie leveren.

* *

Ik wil niet spreken van de mooie brokjes natuurschildering in deze historische NOVELLE, want ook dat raakt nog maar den buitenkant. Maar wel moet ik spreken van wat er de grootste charme aan geeft, de karakterteekening, de uitbeelding van het, in hun spreken en doen, naar buiten-komend zieleleven der menschen uit lang verleden.

Het zieleleven der menschen uit 1700 dat, bij al zijn overeenkomst met het onze, vooral in zijn voelen, toch van het onze verschilt.

Want over het geheel genomen, *voelden* die menschen ánders dan wij.

En L. C. weet dit niet alleen, maar zij verstaat ook zoo bij uitstek de kunst om zich in het gemoedsleven van de menschen uit lang verleden in te voelen en door het dan ook dus uittebeelden, maakt zij haar werk zoo echt. Laat mij dit, om bij het gebeuren waarop het uitloopt in de NOVELLE te blijven, mogen verduidelijken aan FRANÇOSA's *mariage de raison* met DS. RAUWERS.

Zeker, de situatie waarin zij verkeerde, komt zoo, althans bij een jonge vrouw van stand en ontwikkeling, in onze „eeuw van de Vrouw" bijkans niet meer voor. Toch kunnen ook bij deze motieven werken, die als bij FRANÇOSA CAESTECKER, leiden tot een huwelijk, dat niet precies een *mariage d'amour* is. Maar in dat geval zal de jonge vrouw van onzen tijd anders voelen. Zal zij tegen een veel intenser onlustgevoel hebben te strijden, dan haar zusteren uit vroeger eeuw.

De cultuur heeft het gemoedsleven van den mensch onzer dagen, ik zeg niet verreind, maar toch verdiept en verfijnd.

Voldoende bezinning zal zelfs in het bange wereldgebeuren der laatste maanden hiertegen geen instantie kunnen vinden.

Ook L. E.'s medegevoel, uitkomend zoo in haar vroegeren als ook nu weer in dit haar werk, met het lijden onzer Roomsche landgenooten „onder de Republiek" is mij bij haar, de overtuigde Protestante, niet anders dan een bewijzend teeken van dit verfijnd en verdiept en laat mij hier ook zeggen, verreind gemoedsleven.

Moge het Mej. L. E. gegeven zijn met nog vele LEVENSBEELDEN als dit van FRANÇOSA CAESTECKER de vaderlandsche belletrie te verrijken.

G.

VERBETERING. In de 2e alinea der laatste kolom van de vorige LEESTAFEL kwam te staan: „als die twee", terwijl er had moeten staan: „als *niet* die twee".

Officieele Berichten.

Geref. Traktaat-Genootschap „Filippus".

Het bestuur van „Filippus" brengt hierdoor ter algemeene kennis:

1. dat met het oog op de tijdsomstandigheden, dit jaar geen algemeene vergadering wordt belegd;

2. dat de administratie der gratisverspreiding met ingang van 1 Juli is opgedragen aan Ds. J. Mulder te Gorinchem;

3. dat de derde zending-1915 van traktaten aan de leden en corporaties wordt verzonden door den uitgever P. Molbach te Breukelen.

Namens het bestuur van „Filippus".
J. TER BORG, *te secr.*

Wolvega, 26 Juni 1915.

Classe Gouda.

Aan de betrokken kerken wordt bekend gemaakt, dat de e.k. classicale vergadering D.V. zal gehouden worden op Dinsdag 3 Aug.

Punten voor 't agendum worden ingewacht tot op 19 Juli a.s. aan het adres van den eerst ondergeteekende.

Namens de roepende kerk:
DS. ROLLOOS, *praeses.*
A. J. VERHOOG, *scriba.*

Lekkerkerk, 1 Juli 1915.

Korte Notulen van de Vergadering der Part. Synode van Zeeland, gehouden te Middelburg, 2 Juni 1915.

Art. 1. Namens de roepende kerken van Middelburg opent Ds. Wielenga de vergadering; laat zingen Ps. 25 : 2, lerst Filipp. 2 : 1—11, en gaat voor in gebed. Daarna spreekt hij een woord van hartelijk welkom, daarbij den wensch uitende, dat, wanneer de Synode een volgenden keer hier vergadert, dan niet een gedeelde, maar een vereenigde kerk haar gastvrouw moge zijn.

Art. 2. Uit het onderzoek van de credentiebrieven blijkt, dat behalve van de Classe Tholen, waarvan één der afgevaardigden ontbreekt, alle Classes wettig vertegenwoordigd zijn. De lastbrieven van Zierikzee en Tholen behelzen instructies.

Art. 3. Het Moderamen wordt als volgt samengesteld: Ds. L. Bouma, praeses; Ds. F. Kerkhof, assessor; Ds. J. H. Lammertsma, 1e scriba; Ds. A. P. Lanting, 2e scriba. Ds. Wielenga wordt verzocht als adviseerend lid zitting te nemen.

Art. 4. De notulen worden gelezen en, na een enkele vraag om inlichting, gearresteerd.

Art. 5. Rapporten:

a. Broeder H. v. Driel rapporteert namens deputt. van de Prov. Kas tot ondersteuning van diakonien om behoeftige idioten etc. te verplegen, dat van de patienten die in verschillende stichtingen verpleegd worden, rapporten zijn ingekomen, die allen bevredigend zijn. Aan de diakonie van Vrouwepolder is ƒ 25,— meer toegestaan. De ontvangsten zijn ƒ 1058,07½, de uitgaven ƒ 679,05 batig saldo ƒ 379,02½.

In verband met dit rapport stelt de praeses voor, aan B. o. Z. de gevraagde subsidie toetestaan. Aldus besloten. Enkele kerken, die niet collecteerden, zullen door de afgevaardigden ter Classe er mee in kennis worden gesteld, dat wanneer men deze kas opzettelijk niet steunt, ook geen subsidie uit deze kas kan worden genoten.

b. De V. d. Veen rapporteert als Curator van de Theol. School, dat aan 't begin van den cursus 28 studenten waren ingeschreven, waarvan 9 voor 't eerst. Besloten werd, dat Ethiek voortaan ook examenvak zal zijn. Om tot het candidaatsexamen (B) toegelaten te worden, moet de aspirant ten minste sinds een jaar tot het Heilige Avondmaal toegelaten lid zijn van een der Geref. Kerken.

c. Ds. Lammertsma rapporteert als dep. voor Art. 13 D. K. O., dat de ontvangsten ƒ 2783,16 zijn, de uitgaven ƒ 2170,16, batig saldo ƒ 613,—. Voorts wijst hij op de noodzakelijkheid, dat de Classes en kerken in de Provincie hem geregeld op de hoogte houden van al de Emeriti, met de bedragen die zij ontvangen.

d. Namens deputt. voor de Zending rapporteert Ds. Doekes, dat de arbeid van br. Merkelijn aanvankelijk gezegend wordt. Besloten werd tot bouw van twee Zendingsscholen. Voor de colportage is de courant van den miss. dienaar een niet onbelangrijk element. De totale ontvangsten zijn ƒ 6788,57½, de uitgaven ƒ 5759,07½, batig saldo ƒ 1029,50.

Nadat enkele vragen, naar aanleiding van het rapport, zijn beantwoord en aan deputt. in overweging is gegeven, door busjes te doen werken voor de Med. Zending, deelt Ds. Doekes mede, dat destijds besloten is, een huis voor Ds. Merkelijn te bouwen; de uitvoering daarvan was echter verschoven. Nu is er een huis te koop; en moet er spoedig worden gehandeld. Deputt., adviseeren tot koop over te gaan, mits het geld verkrijgbaar zij tegen een billijke rente. De Synode kan zich vinden in de gedachte van deputt. indien ten hoogste 5 pCt. rente betaald moet worden; eerst het advies van een betrouwbaren deskundige is ingewonnen, en de som voor opknappen de ƒ 1200 niet te boven gaat. Deze zaak wordt in handen gesteld van deputaten met zendende kerk.

e. Ds. van der Kooi rapporteert namens deputt. art. 19 D. K. O.

Enkele wijzigingen in de regeling voorgesteld, worden door de Synode aangenomen. De ontvangsten voor de kas Art. 19 D. K. O. zijn met inbegrip van 't saldo ƒ 2295,39, de uitgaven ƒ 325,79⅗ alzoo een batig saldo van ƒ 2069,59⅗. De rente van het uitgeleende geld zal verhoogd worden tot 4⅓ pCt.

f. Als provinciale quaestor rapporteert Ds. V. d. Kooi, dat ontvangen is ƒ 1503,54⅕, uitgegeven ƒ 1074,06, dus in kas ƒ 429,48⅘.

g. Namens deputt. naar Art. 49 D. K. O. rapporteert Ds. V. d. Kooi, dat bij een gehouden examen gunstig kon worden geadviseerd.

h. Ds. Lanting rapporteert i. z. ontwerp voor een fonds voor Hulpbeh. kerken in de Prov. Zeeland. De Part. Synode besluit deze regeling met instructie in de acta der Synode af te drukken, terwijl de volgende Synode definitieve beslissing in dezen zal nemen.

Art. 6. Ingekomen stukken: Een schrijven van de Generale Synode *a.* i. z. grensregeling tusschen de kerken van Gapinge en Veere; *b.* i. z. protest Serooskerke; wordt gelezen en voor kennisgeving aangenomen.

Een schrijven van Ds. M. zal beantwoord worden.

Art. 7. Br. Donner rapporteert, dat de onderscheidene kasboeken in orde zijn bevonden. Den quaestores wordt dank gebracht voor hun accuraat beheer.

Art. 8. De subsidie-aanvragen van de kerken Domburg en Westkapelle worden toegestaan.

Eene aanvrage om steun door de Cl. Zierikzee voor den Evangelisatie arbeid op Schouwen- en Duiveland wordt, na toelichting en bespreking, ingetrokken.

De aanvrage van de kerken Poortvliet en Tholen om de gewone en buitengewone subsidie voor Art. 13, wordt toegestaan, onder deze opmerking, dat in 't vervolg een gemotiveerde aanvrage gedaan worde, met gedetailleerde opgave van wat door de kerken van de classe Tholen zelve wordt bijgedragen.

Een schrijven van Ds. P. v. A. wordt gelezen. Naar aanleiding hiervan herinnert de Synode de classes aan 't geen door de Gener. Syn. in dezen is besloten.

Art. 9. Een missive van deputt. voor oef. v. h. verb. v. d. Geref. kerken met de Theol. fac. der V. U. te Amsterdam, wordt gesteld in handen van Deputaten naar art. 49 D. K. O.

Art. 10. De verschillende deputaten worden gecontinueerd; enkele vacatures aangevuld. Voor Art. 19 D. K. O. worden benoemd: Ds. Lammertsma, primus, Ds. Hulsteijn, sec.

Tot archiefbewarende kerk wordt aangewezen de kerk van Middelburg C.

Art. 11. Nadat besloten is ook het volgend jaar de predikanten-Conferentie te houden; een en andere beslissingen genomen zijn betreffende de gedrukte handelingen der Part. Synode; de roepende kerk voor de e. v. Part. Synode is aangewezen, benevens tijd en plaats; wordt de vergadering, na een kort slotwoord van den praeses, dat dooc den assessor beantwoord wordt, gesloten, waarna Ds. Kerkhof voorgaat in dankgebed.

Op last van de Part. Syn.,
A. P. LANTING, 2e scriba.

Buitenland.

N.-Amerika. Billy Sunday.

Wij doelden het een en ander mede omtrent het optreden en de manier van prediken van Billy Sunday. We onthielden ons van critiek, waarmede we echter niet bedoelen dat wij geen aanmerkingen op hetgeen deze prediker brengt, hebben. Integendeel zijn wij overtuigd dat deze revivalprediker Remonstrantsche gevoelens koestert en dat zijn methoden en manier van optreden niet naar Gods Woord zijn. Overal waar deze bekeerde bokser optreedt, verzoekt hij de kerken hare diensten te staken, hetgeen gewoonlijk wordt toegestaan. Wij meenen echter, dat de Gereformeerde kerken hare diensten dan laten doorgaan, althans wij hebben nog niet vernomen, dat zij daartoe overgingen, en de adviezen der Geref. organen zijn dan ook om dit niet te doen; volgens ons, volkomen te recht.

Wat men in de nieuwe wereld van het optreden van Sunday verwacht, blijkt uit een bericht in *Onze Toekomst*, een Amerikaansch blad, hetwelk luidt:

„'t Is nu zoo goed als zeker dat Billy Sunday ook eens zijn krachten aan Chicago beproeven zal. Hij komt! dat was Zondag het wachtwoord in ongeveer 400 kerken. Met dat „hij" wordt natuurlijk niemand anders bedoeld dan de beroemde prediker.

Hij komt. Wanneer, weet men nog niet. Maar men is reeds bezig een fonds voor het doel bijeen te brengen. Een fonds van ƒ 250,000. Want elke groote onderneming kost geld, veel geld. W. S. Peterson, voorzitter van de financieele commissie der „Sunday Evangelisatie Compaign" organisatie, ontving Zondag een telegram van den heer Sunday uit Paterson, waar hij thans een revival campaign leidt. I'aarin komt o.a. het volgende voor.

Zij die het best in staat zijn den geestelijken polsslag van de meer dan 2000,000 Chicagoërs waar te nemen, beweren dat de tijd daar is voor een vereenigd pogen van de zijde der Christelijke machten der stad, ter herwinning van de menigte die haar getrouwheid aan de kerk heeft verloren, ter verlossing van de zonde der meer dan 1,000,000 die nog vreemdelingen zijn voor God, en ter bevrijding der stad van de goddeloosheden en zonden, waarmede de burgerij wordt bedreigd."

Uit deze woorden blijkt, dat èn de vrienden èn Billy zelf groote dingen van zijn optreden verwachten.

Men heeft Billy Sunday ook uitgenoodigd om Engeland te bezoeken. Een Methodistisch blad is echter daarmede weinig ingenomen. Amerika kan heel wat verdragen, wat men in Engeland niet wil dulden. Ook zou men het betreuren, dat de manier van optreden van Sunday in Engeland werd nagevolgd. „Wij kunnen verstaan dat iemand voor een oogenblik het pad der wijsheid verlaat; maar het bezwaar tegen de methoden van den heer Sunday is, dat hij welbewust aanstoot geeft, en zich beroemt op zijn abnormale manieren en die voor wezenlijk houdt. Terwijl wij met dankbaarheid vernemen van de goede en blijvende resultaten van zijn arbeid, voornamelijk onder hen die voor anderen onbereikbaar zijn, zoo zijn wij overtuigd dat die uitkomsten nog beter zouden zijn wanneer er niet zulke uitwassen bij waren. Het heilige werk van het redden van zielen is een te ernstige zaak, om gedaan te worden op de manier van de bestudeerde excentriciteiten van een clown."

Dit oordeel van het Methodistisch orgaan is niet te hard. Maar wij hebben niet alleen bezwaar in de manieren van den heer Sunday, ook datgene wat hij verkondigt is op menig punt afwijkend van de leer die naar de Godzaligheid is. Doch wij weten dat de Heere met een krommen stok een rechten slag doen kan.

GEMENGD NIEUWS

Een bisschoppelijke vermaning over onzedelijke kleeding. Uit Elzas-Lotharingen meldt men, dat bisschop Benzler bevolen heeft van alle kansels zijner diocese de volgende vermaning voor te lezen.

»De toenemende vrijheid in de kleeding der vrouwen eischt dringend aanhoudende en onzichtige bestrijding door de kerkelijke autoriteit. Het is te vreezen dat het booze voorbeeld, hetwelk in dit opzicht de steden geven, ook op het platte land nagevolgd wordt, wanneer wij niet daartegen optreden. Het is onbegrijpelijk, dat trots den vreeselijken ernst van den tijd, zoo vele vrouwen en meisjes zich aldus blijven kleeden alsof er geen gebod voor christelijke zedigheid bestaat. Terwijl de apostel Paulus wil »dat de vrouwen in een eerbaar gewaad met schaamte en matigheid zich zelve versieren", doen velen juist het tegendeel. Onze soldaten lijden al de ontberingen van den oorlog en zetten voortdurend hun leven voor ons op het spel, en Christelijke vrouwen en meisjes hebben den treurigen moed, zich in een kleeding te vertoonen, die niet alleen in strijd is met alle christelijke zede, maar ook een hoon is voor het offerleven dat hare mannen en broeders in het veld moeten leiden. Katholieke vrouwen en meisjes! Bedenkt toch wat uwe Christelijke waardigheid medebrengt, en vooroorlooft u zelve en uwe dochters niet het geringste, wat met deze in strijd is, of wat in dezen zoo ernstigen tijd niet betaamt. Neem u in acht dat gij Gods toorn nog niet meer verwekt. Daarom eischt de christelijke eerbaarheid, dat wij ons lichaam eerzaam bedekken, maar niet dat wij het op prikkelende manier ten toon stellen. Hoe kan dan voor de christelijke zedewet eene kleeding bestaan, die nauw aansluit, de vormen des lichaams niet bedekt, uit doorzichtige of zelfs doorbroken stof bestaat, armen en borst niet volkomen bedekt? Christelijke vrouwen en meisjes! Bedenkt dat eene onceerbare kleeding ook een onceerbare gezindheid verraadt. Wie zulk eene draagt, vernedert zich zelven, benadeelt zijn goeden naam, is niet alleen schuldig aan eigene maar ook aan anderer zonden. Met deze beladen zal hij voor Gods gezicht moeten verschijnen. Van Eva zegt de Heilige Schrift dat de zonde met haar is begonnen en dat wij allen om harentwille sterven. Volgt dus niet het voorbeeld van onze zondige stammoeder, maar dat van de maagdelijke moeder Gods, door welke ons genade en het eeuwige leven ten deel valt."

Met uitzondering van de laatste zinsnede kan elk christen deze vermaning onderschrijven. Jammer, dat dit in deze dagen niet alleen in Duitschland noodig is.

WINCKEL.

Voor Kinderen.

AAN VRAGERS.

N. N. zou gaarne eenige inlichtingen zien gegeven over drie dingen uit Hand. 21 : 37, 38, 39 en wel deze:

1. Was het zoo vreemd dat Paulus Grieksch sprak, daar die taal toch algemeen bekend was?
2. Welke Egyptenaar wordt hier bedoeld?
3. Waarom noemt Paulus de stad Tarsen geen onvermaarde stad?

Hand. 21 verhaalt ons hoe de Joden te Jerusalem tegen Paulus verbitterd, hem zochten te dooden. Heel Jerusalem raakte in verwarring. Doch de Romeinsche bezetting kwam tusschenbeide en bracht Paulus in de legerplaats, d. i. de verblijfplaats der Romeinsche soldaten, terwijl het volk woedend volgde. Eer hij de legerplaats binnen ging, verzocht Paulus den hoofdman of hij iets mocht zeggen. Hij vroeg dit in de Grieksche taal, waarop de overste verwonderd uitriep: „Kent gij Grieksch?" Want hij had Paulus aangezien voor een gemeen misdadiger uit de laagste volksklasse, die geen Grieksch kende, en hem dan ook laten binden. Zoo wordt duidelijk wat we lezen in vs. 37:

En als Paulus nu in de legerplaats zoude geleid worden, zeide hij tot den overste: Is het mij geoorloofd tot u wat te spreken? En hij zeide: Kent gij Grieksch?

Dan volgt vs. 38:

Zijt gij dan niet de Egyptenaar, die vóór deze dagen oproer verwekte, en de vier duizend moordenaars naar de woestijn uitleidde?

De overste spreekt hier verder. De Egyptenaar hier bedoeld had een groot jaar geleden oproer gemaakt en zich uitgegeven voor een groot profeet. Grooten aanhang verkregen hebbende wilde hij Jerusalem innemen en leidde zijn aanhangers om de woestijnen heen, naar den Olijfberg. Doch de Romeinsche stadhouder Felix wachtte hem en versloeg hem. Zijn volk werd verstrooid, en hij zelf vluchtte. Met de vier duizend moordenaars worden bedoeld vier duizend gewapende mannen.

Nu nog vs. 39:

Maar Paulus zeide: Ik ben een Joodsch man van Tarsen, een burger van geen onvermaarde stad in Cilicië; en ik bid u, laat mij toe tot het volk te spreken.

Tarsen of Tarsus was een aanzienlijke stad in Zuid Oost Klein-Azie, in het landschap Cilicie aan de Middellandsche Zee, of althans

slechts twee uur van daar, aan de rivier Cydnus. Het was een zeer oude stad en goed bevolkt. Het schijnt althans oudtijds de hoofdstad des lands te zijn geweest.

Tarsus wordt ook de vrije stad genoemd. Wel behoorde zij nl. tot het Romeinsche gebied, maar bezat afzonderlijke rechten ten opzichte van overheden en wetten. Denkelijk dankte zij die voorrechten aan Julius Caesar, naar wien Tarsus ook wel stad van Julius heet. Paulus ontving zijn eerste onderwijs te Tarsus welks scholen wijd en zijd beroemd waren. Het Christendom bestond reeds vroeg in de stad van Paulus.

Wel mocht zulk een stad niet onvermaard heeten.

Nu en dan, zoo schrijft W., hoor ik zeggen:
Ik weet niet waar hij uithangt.
Dat is harleveensch gedaan.
Daar zat oome Kool.
't Is schrooien, zulk werken.
Wat beduiden die gezegden en hoe komt men er aan?

Het eerste beduidt: Ik weet niet waar hij zich ophoudt. Vroeger werden woningen, vooral herbergen aangeduid naar het uithangbord; huisnummers kende men toen niet. Zoo hoorde men: „hij logeert in de gouden engel"; „hij woont waar de Dolfijn uithangt" enz. Wie ergens uithangt heeft daar zijn woonplaats.

De tweede uitdrukking wil zeggen: er is geen regel of stuur bij gebruikt. Het werk ziet er verward, scheef en wanordelijk uit. Vermoedelijk is „harleveensch" verbasterd uit „Aarlanderveensch". Men meent namelijk dat het dorp Aarlanderveen vroeger bijzonder onregelmatig was gebouwd, als waren de woningen er hier en daar door den wind neergeploft. Of dat waar is durf ik niet zeggen. In Friesland zet men om gelijke reden: „Als op zijn Molkwerums doen".

Het derde gezegde beteekent: Hij zat beteuterd, teleurgesteld, versuft, lusteloos.

Over den oorsprong van dat „kool" is al meer geschreven dan in een paar dozijn *Heraulen* kan.

Met „oome Kool" wordt iemand bedoeld, die bedrogen is uitgekomen en nu niet meer weet wat te beginnen. Door „kool verkoopen" verstaat men praatjes maken, wat opdiaschen. „Allemaal kool" beduidt: louter voorwendsel, verzinsel. Oom Kool is hij die zich heeft laten bedriegen, die verkeerd uitkomt.

Naar mij voorkomt staat dat woord „kool" in verband met het woord „kullen". Dit werkwoord dat niet in verheven stijl past, maar tamelijk veel wordt gebruikt, beduidt: teleurstellen, misleiden, foppen, hoop geven die geen grond heeft enz. „Hij is gekold" wil zeggen: men heeft hem misleid. Oom Kool is de gekolde.

No. 4 eindelijk wil zeggen: Dat is werken met zwoegen en zweeten, te hard om vol te houden. Denkelijk is „schroeien" slechts een anderen vorm van „schroeien," net als men vroeger voor „groeien" wel schreef „grooien". Het gezegde beteekent dan: het is zulk een werk dat men door de inspanning of den haast verhit wordt tot schroeiens toe.

Onze lezeres K. W. heeft gehoord dat „tram" een Engelsch woord is, maar vraagt nu wat het dan eigenlijk beteekent.

Dat is niet te zeggen en wel hierom:

De man die het eerst bedacht om wagens op ijzeren sporen langs de wegen te laten rijden, was een Engelschman Outram geheeten. Zijn uitvinding maakte grooten opgang, en de nieuw aangelegde rijpaden werden Outramways d. i. Outramwegen genoemd. In het Engelsch heerscht nog meer dan bij ons de neiging om woorden af te korten, Zoo werd Outramway tot Tramway, en de wagen die er op reed heette Tram.

Evenzoo hoort men in Londen en ook hier wel zeggen de „Bus" als Omnibus bedoeld wordt.

HOOGENBIRK.

Gereformeerde Gezindheid.

Gereformeerde Kerken.

BEROKPEN: Nordhorn—Brandlecht (Graafschap Bentheim), Joh. Wolf, cand. te Emden. — Tzum (Fr.), R. Haitsma, te Hindeloopen. — Andel (N.-Br.), J. H. A. Bosch, cand. te Almkerk. — Spijk (Gr.), I. C. Aalders, te Beetgum. — Emmer-Compascuum. D. van Dijk, te Knijpe. — Zevenhoven c. a., J. Runia, te Westmaas. — Warffum, D. Steenhuis, te IJselmonde.

BEDANKT: Genderen (N.-Br.), H. L. Both, te Eindhoven.

Maarsbuis. De Gereformeerde Kerk (B) alhier heeft liefelijke dagen doorleefd. Eén harer leeraren, Ds. F. W. Sluyter, vierde met zijn echtgenoote hun zilveren huwelijksfeest en herdacht Zondagmorgen in de bediening des Woords hoe hij vóór 25 jaren te Heeg tot zijn heilig dienstwerk ingeleid werd en dat werk mocht aanvaarden in des Heeren Naam en kracht. Hij deed het predikende over Handelingen 26 : 22a, wijzende zoowel op het groote verschil als op de overeenkomst tusschen den apostel en hem. De gemeente zong hem staande de welbekende zegenbede toe onder den indruk van het gehoorde. Aan woordelijke en stoffelijke blijken van waardeering, hoogachting en toegenegenheid heeft het hem, ook van buiten af, waar hij werkzaam was en is, niet ontbroken, zoodat de doorleefde dagen bij hem, zijn echtgenoote en de gemeente in aangename herinnering zullen blijven met dank aan den Heere. Wien voor alles de lof en de eere toekomen.

Wij herinneren er nog eens aan, dat het adres van den Geref. predikant Ds. G. Klumper, voormalig Chr.-Geref. predikant, niet meer is te 's Gravenmoer, waarheen voor dezen dienaar nog telkens berichten gezonden worden, maar voorloopig te Gouda, Peperstraat 100.

Na ernstige overweging is besloten dit najaar D.V. de Centrale Diaconale Conferentie der Geref. Kerken te houden.

Hoewel tijd en plaats nog niet bepaald zijn, worden Diakonieën verzocht, de punten van behandeling zoo spoedig mogelijk — in elk geval vóór 24 Juli a.s. — te willen opzenden aan het adres van den 1en Secretaris, den heer R. Broekhuizen, te Meppel.

Nederlandsch Hervormde Kerk.

BEROEPEN: Nijkerk o/d. Veluwe (vac.-wijlen Ds. Beerekamp), K. J. v. d. Berg, te Putten. — Wildervank (Gr.) (toez.), G. Westmijze, cand. te Leiden. — Rottum (Gr.) (toez.), W. P. Stratingh, cand. te Groningen. — Ouderkerk a/d. Amstel, N. G. Veldhoen, te Alphen a/d. Rijn. — Driesum (toez.), B. G. C. Steenbeek, te Dirksland. — Amsterdam, D. den Breems, te Rotterdam. — Huissen (bij Arnhem) (toez.), B. C. Verhagen, te Angeren en Loo. — Dalen, W. G. Planten, te Goor. — Steenbergen, G. K. v. d. Horst, te 's Heerenberg. — Tholen (2e pred. plaats), F. van Asch, te Oud-Vossemeer. — Nederhemert (toez.), C. Verloop, cand. te Utrecht. — Aduard (Gr.), K. Hendriks, te Surhuisterveen (Fr.). — Bruchem c. a., P. Zandt, te IJselmuiden. — Schoonrewoerd, B. v. d. Wal, te Hoevelaken.

BEDANKT: Dinteloord, J. H. F. Remme, te Oud-Beierland. — Benthuizen, J. Ronge, te Hoog-Blokland. — Steenwijk (toez.), F. Schrale, te Valburg.

Geabonneerden op DE HERAUT wordt beleefd verzocht, de abonnementsgelden over het kwartaal, geëindigd 30 Juni, ten bedrage van f 1.20, per postwissel over te maken, welke men gelieve te adresseeren aan

De Administratie van „De Heraut", Amsterdam.

De abonnementsprijs van De Heraut *is* **f 1.20** *per kwartaal.*

Na ontvangst van den postwissel wordt den afzender daarvan bericht gezonden.

DE ADMINISTRATIE.

Amsterdam, Juli 1915.

Advertentiën.

Heden ontsliep plotseling, in haren Heere en Heiland, in den leeftijd van 64 jaar, onze geliefde Moeder, Behuwd- en Grootmoeder, Mevrouw de Weduwe
N. VAN RENNES—
VAN SCHIK.

Nunspeet,
C. G. THOLEN—
VAN RENNES.
Ds. J. THOLEN.
J. H. W. VAN DEN BERG—
VAN RENNES.
Rotterdam,
TH. VAN DEN BERG.
Overschie. G. A. A. E. VAN RENNES.
N. E. J. A. OFFRINGA—
VAN RENNES.
Rotterdam,
Dr. R. P. OFFRINGA.
en Kleinkinderen.

Overschie, 27 Juni 1915.
Eenige kennisgeving.

Heden overleed in de Hope des Eeuwigen Lévens, onze geliefde Medebroeder
HENDRIKUS JANSEN,
61 jaar oud.
Weleer vervulde hij het ambt van Diaken in de Kerk van *Amsterdam*, den laatsten tijd dat van Ouderling onder ons. Zijn heengaan zal door ons zeer gevoeld worden.
Zij de Heere zijn bedroefden Kinderen goed en nabij.
Namens den Kerkeraad:
J. H. KOERS, *Praeses.*
J. VAN GOLVERDINGE, *Scriba.*
Oosterbeek, 28 Juni 1915.

L. G. WEISZ & C°.,
Commissionairs in Effecten,
Westermarkt No. 21
AMSTERDAM.

Geref. Traktaatg. „Filippus".
Voor de gratisverspreiding van Geref. lectuur, ook en vooral bij leger en vloot, worden gaarne giften ingewacht.
Wie lid van „Filippus" wenscht te worden, geve zich aan bij den Penningmeester. De contributie bedraagt f 1 per jaar. Daarvoor ontvangt men jaarlijks voor f 1 aan traktaten.
Het adres van den Penningmeester is:
Mr. H. VAN DER VEGTE,
Zuvale, Bloemendalstraat 18.

Vrije Universiteit.

In dank ontvangen:

Voor de Vereeniging:

Aan Contributiën:

door den heer H. J. ten Rae te Neede f 16; X. Y. Z. Jr. f 25; door den heer J. v. d. Meyden te de Werken f 17.50; door Ds. U. Faber te Ee afr. f 20.86.

door den heer H. van Noort te Loosduinen f 74; door den heer J. van Ginkel uit Beek f 25, uit Lent f 5, uit Nijmegen f 58, samen f 68.

Aan Collecten (voor de Theol. faculteit):

van de Gereformeerde Kerk te IJselstein f 3.48; te Driebergen f 10; te de Bildt f 5.45; te Linschoten f 5.25; te Vreeswijk f 13.47½; te Amerongen f 2.95; te Benschop f 2.51; te Montfoort f 1.85; te Utrecht f 152.74; te Harmelen f 5.40; te Vleuten en de Meerne f 2.63.

van de Gereformeerde Kerk te St. Anna Parochie A f 17.50; te dito B f 18.50 en f 23 samen f 41.50; te O. Bildtzijl f 4.00½; te Blija f 13.80; te Britsum f 9.55; te Ferwerd f 13.57½; te Hallum f 14.35; te Hijum f 1.92; te Holhum A f 3.93; te Holwerd f 10; te Marrum f 19.29½; te Reitsum f 7.26½; te Stiens f 3.65; te Wanswerd f 21.03½; te Oude Leye f 6.14½; te Loosduinen f 7.02; te Buiksloot f 3.51; te Edam f 3.91½; te Hollajoot f 2.75; te Landsmeer f 6.37½; te Marken f 10.32; te Monnikendam f 6.65½; te Nieuwendam f 2.79; te Oostzaan f 1.96; te Purmerend f 4.4½; te Zunderdorp f 1.53; te Doornspijk f 8.57; te Elburg f 5.35½; te Ermelo f 35.25½; te Harderwijk f 15.95; te Hattem f 11.17; te Nijkerk f 24.26½; te Nunspeet f 18.02; te Oldebroek f 9.62½; te Putten f 7.50; te Wezep f 7.70.

Aan Schenkingen:

door Ds. J. C. Rullmann te Utrecht van F. Y. f 2.50; gevonden in de collecte Geref. Kerk te Middelstum f 200; X. Y. Z. Jr. f 5.

Voor de Medische Faculteit:

(Contributien) door den heer R. de Vries te Winsum F f 6; door Ds. U. Faber te Ee f 12.25.

door Ds. R. van Reenen uit Birdaard f 2, uit Blija f 6.50, uit Ferwerd f 3, uit Genum f 7.50, uit Hallum f 5, uit Janum f 2.50, uit Lichtaard f 4, uit Marrum f 6, uit Reitsum f 4, uit Wanswerd f 11.50, samen f 52; door den heer J. van Ginkel te Nijmegen f 5.

Voor het TE KORT:

door Ds. R. van Reenen van G. B. te D. f 2.50, van S. W. J. Z. te D. f 2.50, collecte te Dokkum f 108.99½, te Anjum f 47.17, samen f 161.16½; collecte Gereformeerde Kerk te Zwammerdam f 74.

Voor het Studenten Studiefonds:

à deposito ontvangen X. Z. Z. Jr. f 10; van Ds. U. Faber te Ee f 10.

door Ds. H. Thomas te Leiden giften f 5, contributie f 7.50, samen f 12.50; door Ds. R. van Reenen te Reitsum f 23.

H. W. v. MARLE Jr., *Penningmeester.*
Amsterdam, Keizersgracht 162.

GOLDSCHMEDING
PIANO's - ORGELS.
KALVERSTRAAT 56 - WARMOESSTRAAT 141.
UTRECHTSCHESTR 119 - KEIZERSGR. 209-303
AMSTERDAM.

Te koop aangeboden:
LANGE's Bijbelwerk, Neue Test. 6 h. led. bd. met verg. titel f 16; STARING, Bijbelsch zakel. Woordenboek, 4°., 10 h. led. bd. f 35; PATRIK, POLUS, WELS, Bijbelverklaring, 17 din. h. led. bd. f 20; BRAKEL, Redel. Godsdienst, 4°., 2 h. led. bd. f 6. J. P. GEERTSMA, *Kampen.*

VOOR GEHUWDEN EN VERLOOFDEN
HET HUWELIJK
DOOR DR. A. DUPONT
Geneesheer-Directeur te Ermelo.
Een **uitnemend** boek voor het **Christelijk gezin** met **geneeskundige wenken, nuttige raadgevingen** en **ernstige waarschuwingen**, waarvan thans reeds de DERDE DRUK is verschenen. Door de gansche Chr. Pers dringend aanbevolen. Prijs f 1.90, in Stempelb. f 2.40. Verkrijgbaar in elken Boekhandel en bij den uitgever J. H. KOK te KAMPEN.
Vraag uitvoerig prospectus.

BOEKVERKOOPING.
Bij **H. A. VAN BOTTENBURG, Prinsengracht 493 Amsterdam,** zal begin October a.s. publiek worden verkocht
de Bibliotheken
van wijlen den WelEerw. Zeergel. Heer
Ds. C. VAN PROOSDIJ
te Amsterdam, van een Em. predt., van een hoofdonderw. en andere verzamelingen.
Inzendingen ter bijvoeging worden dagelijks aangenomen. Inlichtingen worden gaarne verstrekt.

De Groninger Brandwaarborg-Maatschappij.
HOOFDKANTOOR
GRONINGEN, O. Boteringestraat 72.
Speciale afdeeling voor H.H. Predikanten en Onderwijzers, alsmede voor Kerken en Scholen.

Bij J. H. KOK te KAMPEN verscheen heden de 1e aflevering van
PALESTINA EN DE BIJBEL
TOELICHTING VAN ZEDEN GEWOONTEN EN BEELDSPRAAK IN DE HEILIGE SCHRIFT
NAAR HET ENGELSCH VAN **Dr. JAMES NEIL** BEWERKT DOOR J. A. WORMSER.
MET GEKLEURDE TITELPLAAT EN 23 OPHELDERENDE PENTEEKENINGEN VAN DEN KUNSTSCHILDER C. KOPPENOL.
COMPLEET IN 10 AFLEVERINGEN à 25 CENTS
Prijs gebonden in prachtigen Stempelband f 2.90
Dit boek is voor **ELKEN** Bijbellezer van de **GROOTSTE** beteekenis, daar Dr. NEIL's opmerkingen en uitleggingen tal van bladzijden uit den Bijbel op verrassende wijze verduidelijken.
De prijs is **LAAG** gesteld, zoodat deze prachtuitgave onder ieders bereik valt. De 1e aflev. is in elken solieden Boekhandel voorhanden.

Verderf den zegen niet.
Drie leerredenen door
Ds. H. J. HEIDA Ezn.,
V. D. M. Stadskanaal.
Zeer geschikt ook voor leesdiensten.
Alom gunstig ontvangen.
Prijs f 0.30.
(Mede ten voordeele der Militairen.)
Groningen. Firma JAN HAAN, Uitgever.

Las U reeds de brochure van SPERO getiteld:
De Sjéool
en
De nederdaling ter helle?
De Rotterdammer schrijft: »De uitgave van dit boekje zal menigeen verblijden en vertroosten".
De Zeeuw noemt het: »een keurige, heldere polemiek" en acht het »goed dat de schrijver zijn naam verzwijgt".
Geref. Kerkbl. te Gorinchem zegt: »Hij (Spero) doet dit op een verdienstelijke wijze, kalm, zakelijk, helder, zonder omwegen op het doel afgaand."
De *Zeeuwsche Kerkbode* heeft »met genoegen kennis gemaakt, want wat hier gezegd wordt is duidelijk".
De *Geref. Kerkbl. te Leiden* vindt dat »Spero inderdaad rijke dingen zegt, althans dingen die onze overdenking waard zijn".
Neem kennis van deze interessante brochure. Ze is verkrijgbaar (prijs **60 cents**) in den boekhandel en bij den uitgever **E. J. BOSCH Jbzn.** te **Nijverdal.**

Uitgaven van D. A. DAAMEN - Den Haag.
Zooeven verschenen:
Philip Mauro
DE TEGENWOORDIGE STAND VAN HET GEWAS
Prijs f 0.15; 10 ex. à f 0.10
Een boekje juist voor dezen tijd.
Philip Mauro
LEVEN IN HET WOORD
Vertaald door NELLY.
Derde druk.
Prijs ing. f 0.60; geb. f 0.85.
Philip Mauro
EEN GETUIGENIS
Thans afzonderlijk verkrijgbaar.
Prijs f 0.15; 10 ex. à f 0.10.

Drukkerij De Standaard
Amsterdam
Warmoesstraat 96 - Int. Tel. Noord 2315
HANDELSDRUKWERKEN.
Uitvoering vlug en net - Prijsberekening billijk

Vereeniging voor Hooger Onderwijs op Gereform. Grondslag.

PROGRAM

VOOR DE

VIJF-EN-DERTIGSTE JAARLIJKSCHE SAMENKOMST,

te houden te Groningen,
7 en 8 Juli 1915.

I.

Op Woensdag 7 Juli, des avonds te 7½ uur, zal een *Uur des Gebeds* worden gehouden in de Zuiderkerk, Stationstraat, waarin als voorganger zal optreden Dr. H. Kaajan, van Rotterdam.

II.

Op Donderdag daaraanvolgende zal de *Algemeene Vergadering* gehouden worden van des morgens 10 uur tot des middags 12 uur, in het gebouw »Harmonie", Oude Kijk in 't Jatstraat. De leiding van deze vergadering is door H.H. Directeuren opgedragen aan Prof. Dr. J. Woltjer.

III.

Op Donderdag, des namiddags te 2 uur, zal een *openbare* vergadering worden gehouden, waarbij gelegenheid is voor debat, in het gebouw »Harmonie".
Spreker: Prof. Mr. D. P. D. Fabius. Onderwerp: De Christelijke Staat.

Voor entrée betaalt men f 0.25; doch Leden en Contribuanten hebben gratis toegang.

Op Donderdag, des namiddags *half zes* uur, gemeenschappelijke maaltijd tegen betaling van f 2.— in het gebouw »De Passage", Verlengde Heereweg bij 't eindpunt van de electrische tram, lijn 1, naar Helpman.

Aan H.H. leden of begunstigers, die aan den maaltijd wenschen deel te nemen, wordt beleefd en dringend verzocht, hiervan vóór 3 Juli kennis te geven aan den heer W. Graafhuis, Haddingestraat 41 te Groningen.

Ook zal de Regelingscommissie aanwijzing doen van gelegenheid tot logeeren voor den prijs van f 2.50, f 2.25 of f 1.75 en zorg dragen, dat na den bidstond leden en begunstigers elkander kunnen ontmoeten en gezellig samen zijn in »De Passage".

Tot deze samenkomst worden alle leden en begunstigers vriendelijk uitgenoodigd.

De Regelingscommissie:

L. DE VRIES Hzn., *Ere-Voorzitter.*
Ds. J. J. MIEDEMA, *Voorzitter.*
Dr. L. BOUMAN, *2e Voorzitter.*
W. ALONS, *Secretaris.*
K. MULLER, *2e Secretaris.*
W. GRAAFHUIS, *Penningmeester.*
R. E. WIGBOLDUS, *2e Penningm.*
K. H. WIGBOLDUS.
H. BOSMAN.
Ds. N. Y. VAN GOOR.
A. ZIJLSTRA.
C. BOELENS.
A. DE GRAAF.
J. H. WIERSEMA.
W. ZWARTSENBERG.

Allen te Groningen.

K. VAN SEVENHOVEN, te Bedum.
J. BOS Kzn., te Wildervank.
jb. VINHUIZEN, te Middelstum.
A. E. TOREN, te Oostwold.
Ds. U. UBBENS, te Enumatil.
Ds. C. J. v. d. BOOM, te Uithuizermeeden.
R. F. TOREN, te Midwolda.
P. ROZENDAL, te Winschoten.
Ds. T. J. HAGEN, te Nieuwe-Pekela.

Zoo juist verschenen bij den uitgever E. J. BOSCH JZN. te NIJVERDAL,
als eerste deel van de serie
EEN SCHAT IN AARDEN VATEN
De „Afscheiding" in levensbeschrijvingen geschetst
IN TWEE WERELDDEELEN
Het leven van
ALBERTUS CHRISTIAAN VAN RAALTE
Geschetst door J. A. WORMSER.
244 pagina's. - Met 4 fraaie portretten.
Ingenaaid f 1.90. In prachtband f 2.40.
Voor allen die thans intekenen op de eerste serie, waarin nog worden opgenomen de levensbeschrijvingen van **Scholte, de Cock, van Velzen, Wormser,** is de prijs per deel **ingenaaid f 1.20, gebonden f 1.65.**
Het werk is ook verkrijgbaar in wekelijksche afleveringen à **10 cts.** Niet meer dan totaal 60 afleveringen worden voor de eerste serie berekend. Voor elk deel wordt een prachtband, geteekend door den bekenden bandteekenaar JAC. PH. WORMSER, verkrijgbaar gesteld tegen slechts **25 cts.**
Belangrijker werk voor ons Gereformeerde volk is nog nimmer verschenen. Als om strijd wordt het door de geheele Geref. pers aanbevolen.
Indien U nog verzuimde in te teekenen, doe het dan nu, onverwijld.

Spaarbank
VOOR DE
Stad AMSTERDAM.
(Opgericht in 1848).

Hoofdbureau,
Singel 544—546.

Geopend:
ELKEN WERKDAG van des morgens half 10 tot des avonds half 9 uur.

Bijbureaux:
Bloemgracht 33
Haarlemmerplein 4
Binnendijkstraat 194
Ceintuurbaan 131
»Zeemanshuis«, Kadijksplein 8
1ste Van Swindenstraat 19.
Brederodestraat 103.

Geopend:
ELKEN WERKDAG des morgens van half 10 tot half 1 en des avonds van half 7 tot half 9 uur.

Mr. H. J. J. POST,
Directeur